HET CO_2-KPI DASHBOARD

CORPORATIES & CIRCULARITEIT

SAMEN VAN INZICHT NAAR IMPACT DOOR MEER CIRCULAIR TE WERKEN

In deze bouwsteen spreken we met directeur-bestuurder Gerrolt Ooijman van Wonion in de Achterhoek. Samen met acht andere corporaties en onder begeleiding van W/E adviseurs, BouwhulpGroep en PT advies is het CO_2-KPI Dashboard ontwikkeld. Gerrolt vertelt over de nut en noodzaak van het meten en sturen op de volledige CO_2-uitstoot van corporaties. “What gets measured, gets done. Dit onderdeel van circulariteit werkt, en hoort thuis op elke bestuurstafel.”

Waarom is een CO_2-KPI dashboard van belang?

Wonion zet zich al jarenlang in om circulair te werken en de energie-prestaties van woningen te verbeteren. Daarmee dragen ze bij aan betaalbare energielasten voor huurders en aan de ambitie van de sector om in 2050 een CO_2-neutrale woningvoorraad te realiseren.
'We kijken nadrukkelijk verder dan energiebesparing alleen. Ook thema's als klimaatadaptatie, biodiversiteit en bewonersbewustzijn zijn onderdeel van onze werkprocessen', geeft Gerrolt aan. Circulair werken speelt daarin een steeds grotere rol, omdat het naast gebruiksgebonden CO_2-reductie (door labelsprongen) óók bijdraagt aan het terugdringen van de materiaalgebonden uitstoot.

Juist die CO_2-uitstoot, die vrijkomt bij productie, verwerking en afdanking van bouwmaterialen, blijft vaak onderbelicht. Terwijl het aandeel ervan aanzienlijk is. Eenduidig meten en vergelijken wordt daarom steeds belangrijker. Bovendien groeit de urgentie door EU-ontwikkelingen zoals de EPBD IV, CSRD en EU-taxonomie, die organisaties verplichten hun voetafdruk transparant en meetbaar te maken via de Scope-benadering.
"Het CO_2-KPI dashboard helpt ons om betere keuzes te maken. We hebben de tool samen met andere corporaties laten ontwikkelen en stellen de tool beschikbaar aan de hele sector. Zo maken we samen het verschil. Het HANDBOEK CO_2-KPI dashboard woningcorporaties is nu al toegankelijk voor corporaties. Het dashboard is een eerste stap en zal verder ontwikkeld moeten worden. Daarbij hebben we meer data nodig om goede vergelijkingen te maken. Als we dit samen doen, kunnen we sneller leren, elkaars ervaringen delen en gezamenlijk tot oplossingen komen die bijdragen aan een CO_2-neutrale woningvoorraad. Daarom roepen wij andere corporaties op zich aan te sluiten bij deze ontwikkeling," aldus Gerrolt Ooijman

'Het CO_2-KPI dashboard helpt ons om betere keuzes te maken. We hebben de tool samen met andere corporaties laten ontwikkelen en stellen de tool beschikbaar aan de hele sector. Zo maken we samen het verschil.'

Gerrolt Ooijman, Wonion

Hoe zijn jullie dit programma begonnen?

In 2022 stelde Groene Huisvesters het Pamflet Circulaire corporaties op, met een oproep om door circulair (ver)bouwen de milieu-impact van nieuwbouw, onderhoud en verbetering te reduceren en zo bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen.

''De sector boekt al forse CO_2-reducties door de energietransitie: tot 2030 wordt bijna een kwart minder uitstoot gerealiseerd. Door het implementeren van een circulaire werkwijze komt zelfs een halvering van de totale uitstoot binnen handbereik.'

In 2023 sloten meerdere corporaties zich bij Groene Huisvesters aan om hun materiaalstromen in kaart te brengen. De resultaten daarvan werden gedeeld in het bestuurlijk overleg. "Daarop hebben we besloten om gezamenlijk een CO_2-KPI dashboard te ontwikkelen. Begin 2024 zijn we gestart met de werving van corporaties en het betrekken van adviesbureaus," vertelt Gerrolt.

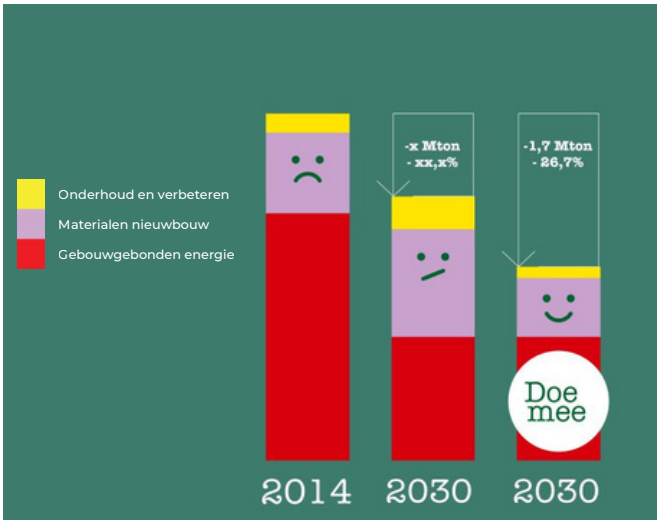

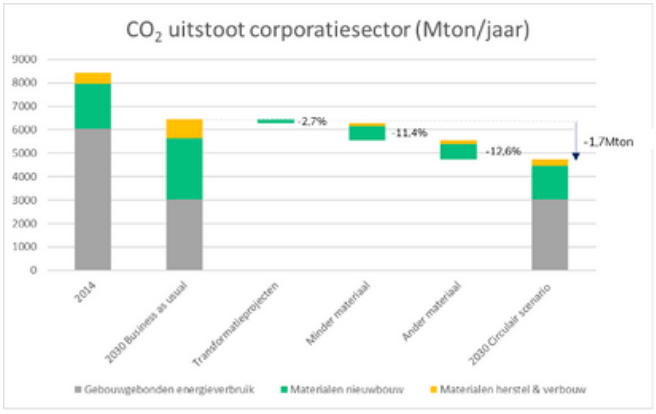

CO_2 uitstoot Corporatiewoningen (Bronnen: EIB et al. (2020), CBS Statline (2021), Klimaatakkoord (2019))

'De sector boekt al forse CO_2-reducties door de energietransitie: tot 2030 wordt bijna een kwart minder uitstoot gerealiseerd. Door het implementeren van een circulaire werkwijze komt zelfs een halvering van de totale uitstoot binnen handbereik.'

Met wie zijn jullie begonnen?

Het CO_2-KPI dashboard is ontwikkeld door W/E adviseurs, BouwhulpGroep en PT advies in samenwerking met Alwel, Domesta, Gewoon Groen, Thuis, Tiwos, Triada, Wonen Limburg, Woonzorg Nederland en Wonion. Ondersteund door Groene Huisvesters en het ministerie van Volkshuisvesting & Ruimtelijke Ordening (VRO).

Waar heeft dit toe geleid?

Het CO_2-KPI dashboard maakt de materiaalgebonden impact van alle vastgoedactiviteiten in één jaar zichtbaar. Daarmee ontstaat een basis om deze impact volwaardig op te nemen in monitoring en verantwoording, bijvoorbeeld in de duurzaamheidsparagraaf van het jaarverslag. Corporaties kunnen ambities vastleggen en gericht sturen op lagere klimaatimpact.

Het dashboard sluit aan bij de Bepalingsmethode MilieuPrestatie Gebouwen (MPG) en bij nationale wetgeving en marktontwikkelingen. Corporaties kunnen er ingrepen per project in vastleggen en experimenteren met verschillende oplossingen, waaronder circulair slopen. De tool geeft nu nog een jaarlijkse momentopname, maar past binnen de bredere Whole Life Carbon-benadering. Zo biedt het waardevolle inzichten in de uitstoot per activiteit, wat helpt om prioriteiten te stellen.

Daarmee ontstaat een basis om deze impact volwaardig op te nemen in monitoring en verantwoording, bijvoorbeeld in de duurzaamheids-paragraaf van het jaarverslag

Hoe passen jullie het CO_2-KPI dashboard toe?

Met het dashboard volgen we de uitstoot voor 4 verschillende fasen: **nieuwbouw, verbeteren, onderhoud en sloop**. Hiermee ontstaat een basis voor duurzame keuzes, zowel operationeel, tactisch en strategisch. Het dashboard is voor ons een praktische en meetbare indicator die een structureel onderdeel kan worden van de verantwoordingscyclus. Daarmee sturen we niet alleen op inspanning, maar ook op aantoonbare resultaten. Een groot voordeel is dat elke corporatie ermee kan starten. Ook zonder veel detaildata kun je een eerste berekening maken.

De tool biedt keuze tussen het werken met een referentiewoning of met een eigen MPG-berekening. De eerste geeft een grove inschatting, de tweede een specifieker beeld bij nieuwbouw en sloopprojecten. Bij onderhoud en verbetering worden alleen de impact van nieuwe en verwijderde materialen meegenomen. Er is ruimte voor circulair slopen om de milieu-impact te verlagen. Corporaties kunnen ingrepen per project vastleggen en experimenteren met verschillende oplossingen. Momenteel is er een standaardlijst met ingrepen, mogelijk komt er in de toekomst ruimte voor aangepaste datasets per corporatie.

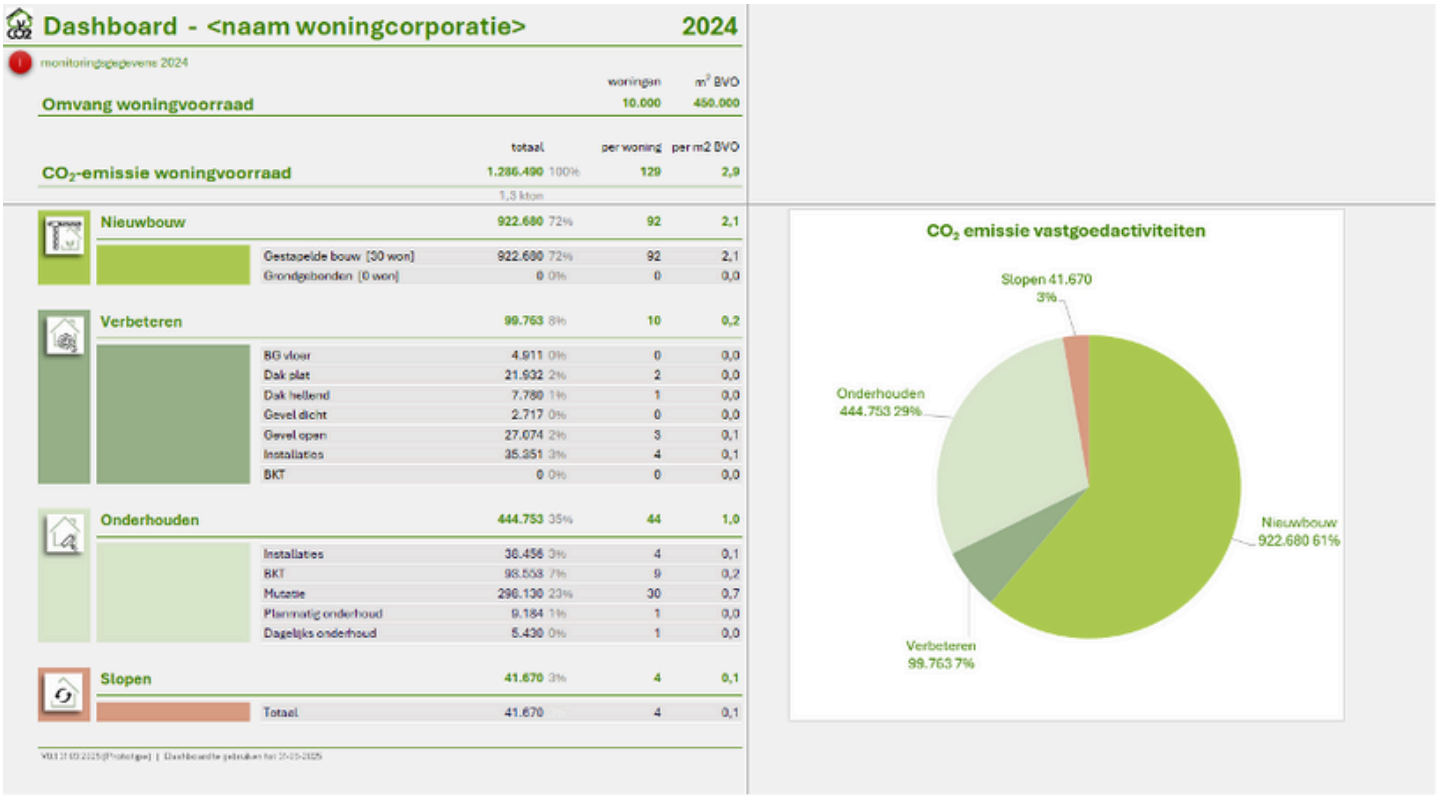

Prototype dashboard zomer 2025

Het dashboard is voor ons een praktische en meetbare indicator die structureel onderdeel kan worden van de verantwoordings-cyclus.

Wat zijn de inzichten van het afgelopen jaar en zijn er al nieuwe doelen gesteld voor dit jaar of het aankomende?

Gerrolt: 'Het verzamelen van de werkelijke data is nog een lastige opgave. Gelukkig geeft de basis in het dashboard al een goed beeld.' Daardoor kan je ook direct zien welke onderdelen de meeste impact maken en waar je extra informatie zou willen verzamelen over je uitstoot. Het helpt ook om het gesprek aan te gaan met je vastgoedpartners. Samen met hen kan je tot nog betere keuzes komen en komen we een stap dichter bij de bron van de informatie over CO_2 uitstoot.

Wat zijn vanuit jouw ervaring de tips die je meegeeft aan andere corporatie medewerkers die dit ook willen neerzetten?

'Het belangrijkste is om gewoon te starten met het dashboard en niet te denken dat je alle CO_2 data al moet hebben. Alleen het starten geeft al inzicht en zorgt ervoor dat het bewustzijn in je organisatie wordt vergroot.' Zo werken we samen aan een instrument dat ons als sector helpt om verantwoorde keuzen te maken. Het CO_2-KPI dashboard maakt het mogelijk om te komen tot benchmarking en verantwoording binnen de landelijke en Europese richtlijnen.

Hoe kunnen andere corporaties aansluiten bij dit CO_2-KPI dashboard?

Haico van Nunen licht toe: 'We willen de community uitbreiden naar 18 corporaties of meer. Door een grotere groep corporaties die dit instrument hanteert, kunnen we meer data verzamelen en onderling vergelijken. Het biedt een opmaat naar een sector brede benchmark. We willen aan de slag gaan met elkaar, en een signaal afgeven dat het meten en sturen op CO_2-impact ertoe doet.'

Elke deelnemer is betrokken bij de doorontwikkeling van het dashboard. In het vervolgtraject krijgt elke corporatie op twee momenten ondersteuning. Voor de deelnemers van het eerste uur betekent dat begeleiding bij een verdieping en meer inzicht in hun proces, en welke stappen er nog ontbreken. Bij nieuwe corporaties stellen we een referentiebezit op en vullen we dit aan met lokale data. We kijken vervolgens hoe dit past bij hun daadwerkelijke voorraad en activiteiten, zodat ook hier na ronde 2 een goed beeld over CO2 impact is ontstaan.

Wat krijgen de deelnemende corporaties:

- Individuele ondersteuning bij (verder) invullen van het model (ca. 2 dagen)
- Optimaliseren proces en aansluiten bij Handvat Toekomstbestendige Woningbouw (HTW) en Het Nieuw Normaal (HNN)
- Handvatten voor referentie corporatie en opstellen duurzaamheidsbeleid
- Deelnemer in de Community of Practice op gezamenlijke doorontwikkeling methodiek en verdieping rondom verduurzaming en circulariteit
- Via de community verbindingen leggen met programma's van VRO en Aedes

Haico van Nunen, Bouwhulpgroep

We willen het dashboard door ontwikkelen, zodat deze in principe bij elke woningcorporatie toepasbaar is en past in de eigen bedrijfsvoering.

Wil jij deelnemen, meld je aan, door een mail te sturen naar h.v.nunen@bouwhulp.nl

MEER INFORMATIE

- HANDBOEK CO_2-KPI dashboard woningcorporaties
- Versnellingslab circulair bouwen
- Groene Huisvesters

VOOR DEZE BOUWSTEEN DANKEN WE

Gerrolt Ooijman: G.Ooijman@wonion.nl
Haico van Nunen: h.v.nunen@bouwhulp.nl
Heleen Geerts: geerts@w-e.nl
Paul Terwischa: p.terwisscha@pt-advies.com

VERSNELLINGSLAB CIRCULAIR BOUWEN

Het Versnellingslab Circulair Bouwen is een gratis ontwikkelprogramma met als doel woningcorporaties te helpen om concrete stappen te zetten naar een circulaire praktijk bij het (ver)bouwen. Het programma is voor medewerkers die op toezichthoudend, bestuurlijk of op operationeel niveau werkzaam zijn bij woningcorporaties. Aanmelden? Zie www.versnellingslab.nl voor meer info.

CORPORATIES EN CIRCULARITEIT

De bouwstenen 'Corporaties en circulariteit' zijn hier te vinden:

- Biobased bouwen, Wonion
- Vastgoedbeheer, Volkshuisvesting
- Databank Bouwmaterialen, Den Bosch
- Duurzaamheidspact, Thuis
- Het meenemen van jouw corporatie, Eigen Haard
- Circulaire Pilot projecten HEEMwonen

CIRCULAIRE BOUWECONOMIE

In 2018 is de Transitieagenda Circulaire Bouweconomie (CBE) opgesteld, als onderdeel van De Bouwagenda. Het is een vervolg op het Grondstoffenakkoord uit 2017, het werk van de SER en het Rijksbrede programma 'Nederland circulair in 2050'. Doel is 100% circulair bouwen in 2050; woningbouw, utiliteitsbouw en de grond-, weg en waterbouw. Het Transitieteam CBE is een samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en wetenschap, en verantwoordelijk voor de uitvoering. Meer informatie, nieuws, rapporten, films, interviews, voorbeeldprojecten en subsidieoverzicht vind je op www.circulairebouweconomie.nl.

COLOFON

De reeks 'Circulaire bouwstenen' is gemaakt in opdracht van het ministerie Volkshuisvesting en Ruimtelijk Ordening (VRO)in samenwerking met het Versnellingslab circulair bouwen.

Redactie
Tom Thomaes
tom@thegreenguru.nl

Vormgeving
Lisa Verhaeghe,
info@lisaverhaeghe.nl

oktober 2025